

PRACE NAUKOWE

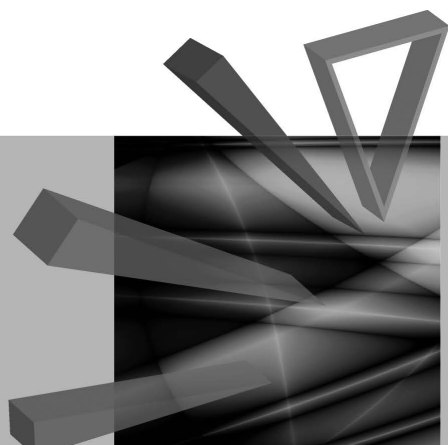
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

269

Dziś i jutro polityki spójności w Unii Europejskiej

Redaktorzy naukowi

Ewa Pancer-Cybulska

Ewa Szostak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Urszula Kalina-Prasznic, Marek Kozak, Barbara Kryk, Kazimierz Pająk,

Redaktor Wydawnictwa: Barbara Majewska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Marcin Orszulak

Łamanie: Comp-rajt

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-282-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Tatyana Andreeva: Present taxation policy in Latvia	11
Iwo Augustyński: Wpływ globalnego kryzysu finansowego na strukturę zadłużenia europejskich korporacji	23
Krzysztof Biegun: Realizacja antycyklicznej funkcji polityki budżetowej w Polsce w kontekście przygotowań do członkostwa w strefie euro	34
Jan Borowiec: Wpływ kryzysu gospodarczego i finansowego na spójność gospodarczą i społeczną Unii Europejskiej	47
Jarosław Czaja: Ograniczenia wzrostu emisji obligacji korporacyjnych na obszarze Eurolandu	58
Mariusz Czupich, Aranka Ignasiak-Szulc: Wybrane aspekty wzrostu innowacyjności regionu w opinii mieszkańców województw kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego	70
Marek A. Dąbrowski: Źródła wahań realnych kursów walutowych na Litwie, Łotwie i w Polsce w kontekście kryzysu gospodarczego	82
Aneta Jarosz-Angowska: Struktura działalności gospodarczej a konkurencyjność regionu	97
Wojciech Kosiedowski, Maria Kola-Bezka, Saulius Stanaitis: Przedsiębiorczość w regionach wschodniego pogranicza UE. Wybrane wyniki międzynarodowego badania ankietowego	107
Ewa Małuszyńska: Problemy definiowania oraz szacowania wielkości delokalizacji	121
Adam Pawlewicz, Piotr Szamrowski: Perspektywy funkcjonowania osi LEADER w nowym okresie programowania 2014-2020	133
Marzena Piotrowska-Trybull, Aranka Ignasiak-Szulc: Rola jednostki wojskowej w rozwoju społeczno-gospodarczym gmin w świetle badań ankietowych	144
Mariusz Ratajczak: Zreformowana polityka spójności i jej związek z priorytetami odnowionej Strategii Lizbońskiej	158
Adam Roznoch: Podstawowe problemy polityki spójności w Unii Europejskiej po roku 2013	169
Monika Słupińska, Mariusz Wypych: Realizacja zasady partnerstwa na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego na poziomie regionu	197
Artur Szmaciarski: Rola polityki spójności w realizacji strategii Europa 2020.....	212
Zhanna Tsaurkubule, Alevtina Vishnevskaya: Economic trends analysis of Latvia in EU cohesion policy conditions	223

Piotr Zapalowicz: Krytyka polityki spójności z punktu widzenia teorii monetaryzmu	231
Andrzej Żuk: Ukierunkowane terytorialnie zintegrowane podejście do rozwoju Unii Europejskiej w kontekście roli polityki spójności do 2020 r.	241

Summaries

Tatyana Andreeva: Aktualna polityka podatkowa Łotwy	22
Iwo Augustyński: The effects of the financial crisis on EU corporate debt structure	33
Krzysztof Biegun: The implementation of anticyclical fiscal policy in Poland in the context of preparations for membership in the euro area	46
Jan Borowiec: The impact of economic and financial crisis on economic and social cohesion of the European Union	57
Jarosław Czaja: Limitation of corporate bond issues increase in the Eurozone	69
Mariusz Czupich, Aranka Ignasiak-Szulc: Selected aspects of innovativeness improvement in the opinion of the inhabitants of Kujawsko-Pomorskie and Warmińsko-Mazurskie voivodeships	81
Marek A. Dąbrowski: Sources of fluctuations in real exchange rates in Lithuania, Latvia and Poland in the context of the global financial crisis	96
Aneta Jarosz-Angowska: Structure of economic activity and region competitiveness	106
Wojciech Kosiedowski, Maria Kola-Bezka, Saulius Stanaitis: Entrepreneurship in eastern borderlands of the European Union. Selected results of an international survey	120
Ewa Maluszyńska: Problems of defining and estimating the size of relocation	132
Adam Pawlewicz, Piotr Szamrowski: The perspectives of LEADER axis functioning in the new programming period 2014-2020	143
Marzena Piotrowska-Trybull, Aranka Ignasiak-Szulc: Role of military units in social and economic development of communes according to questionnaire research	157
Mariusz Ratajczak: The reformed cohesion policy and its relationship with the priorities of the renewed Lisbon Strategy	168
Adam Roznoch: Basic problems of cohesion policy in the European Union after 2013	196
Monika Słupińska, Mariusz Wypych: Implementation of the partnership principle within human capital development policies at the regional level	211
Artur Szmaciarski: The role of cohesion policy in the realization of Europe 2020 strategy	221

Zhanna Tsaarkubule, Alevtina Vishnevskaya: Analiza tendencji w gospodarce Łotwy w warunkach polityki spójności Unii Europejskiej	230
Piotr Zapalowicz: Criticism of the cohesion policy from the point of view of monetarism	240
Andrzej Żuk: Place based integrated approach to development of the European Union in the context of the role of the cohesion policy up to 2020	248

Andrzej Żuk*

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

UKIERUNKOWANE TERYTORIALNIE ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ROLI POLITYKI SPÓJNOŚCI DO 2020 R.

Streszczenie: Uwzględnienie wymiaru terytorialnego w realizacji strategii Europa 2020 jest szeroko dyskutowaną koncepcją wzmocnienia roli strategicznego programowania rozwoju w Unii Europejskiej. Podstawową przyczyną poszukiwania nowych rozwiązań we wdrażaniu strategii rozwojowej jest konieczność zapewnienia jej większej skuteczności w osiąganiu postawionych celów. Niniejsza praca rozpoczyna się od ogólnego przedstawienia systemu implementacji obowiązującej dziś strategii Europa 2020. Następnie opisano dwie wybrane koncepcje rozumienia ukierunkowanego terytorialnie zintegrowanego podejścia do rozwoju Unii Europejskiej. Na tej podstawie wskazano na podstawowe różnice między nimi ze względu na rolę, którą przypisuje się Agendzie Terytorialnej Unii Europejskiej 2020 oraz polityce spójności.

Słowa kluczowe: Europa 2020, polityka spójności, Agenda Terytorialna UE 2020.

1. Wstęp

Przyjęta w marcu 2010 r. nowa strategia rozwoju Unii Europejskiej określiła trzy główne priorytety rozwoju wraz z wymiennie określonymi celami oraz inicjatywami flagowymi służącymi jej wdrażaniu¹. System implementacji strategii Europa

* Autor jest stypendystą projektu „Weź stypendium – dla rozwoju”, realizowanego przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie na dziennych studiach doktoranckich, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

¹ Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela 03.03.2010. Wyróżniono następujące priorytety: (1) rozwój inteligentny dzięki gospodarce opartej na wiedzy i innowacjach (cel: środki na inwestycje w B+R w UE stanowią 3% PKB; inicjatywy flagowe (IF): „Unia innowacji”, „Młodzież w drodze” oraz „Europejska agenda cyfrowa”); (2) rozwój zrównoważony polegający na

2020 oparty jest na dualizmie programowania rozwoju społeczno-gospodarczego². Pierwszy filar stanowią sporządzone na szczeblu UE „Zintegrowane wytyczne na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz krajowe programy reform, przygotowywane przez wszystkie państwa członkowskie UE w celu szczegółowego opisu sposobu wdrażania poszczególnych wytycznych³. Drugi filar tworzy europejska polityka spójności, której kształt po 2013 r. nie jest jeszcze do końca znany. Komisja Europejska przedstawiła propozycję wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020. Wynika z niej, że teoretycznie 85% środków budżetu unijnego na ten okres będzie przypisanych do wdrażania priorytetów strategii Europa 2020; ujęte są w tym również wydatki na politykę spójności⁴. Co istotne, Komisja Europejska dostrzega potrzebę powiązania obu filarów. Kontrakt partnerski zawierany między Komisją a krajem członkowskim w ramach programowania polityki spójności na lata 2014-2020 ma być sporządzany z uwzględnieniem krajowego programu reform oraz celów strategii Europa 2020⁵.

W tym kontekście podstawowym problemem staje się znalezienie sposobu na to, aby powyższe propozycje, zmierzające do wzmocnienia roli strategicznego programowania rozwoju w UE, nie pozostały tylko w sferze deklaracji. Szeroko dyskutowaną, również podczas seminariów i konferencji w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, propozycją wychodzącą naprzeciw temu wyzwaniu jest nadanie terytorialnego wymiaru strategii Europa 2020⁶. Celem artykułu jest, po

wspieraniu gospodarki bardziej przyjaznej środowisku, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej (cele 20/20/20 w zakresie klimatu i energetyki; IF: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”); (3) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, co oznacza „wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną” (cele: wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata równy 75%, liczba dzieci przedwcześnie kończących edukację szkolną ograniczona do 10%, a liczba osób w wieku 30-34 lata z wyższym wykształceniem równa przynajmniej 40%, zmniejszenie liczby osób pozostających w strefie ubóstwa w UE o 20 mln; IF: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”).

² J. Szlachta, *Wyzwania przed europejską polityką spójności w latach 2014-2020*, referat wygłoszony na seminarium Katedry Ekonomii Rozwoju i Polityki Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej (maszynopis), Warszawa, listopad 2011, s. 7.

³ Zintegrowane wytyczne dotyczące strategii Europa 2020, SEK(2010) 488 wersja ostateczna, Bruksela 27.04.2010; w Polsce: Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020, Warszawa, kwiecień 2011.

⁴ W ramach wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020: Dział 1 – Rozwój inteligentny i sprzyjający włączeniu społecznemu (w tym polityka spójności) i Dział 2 – Rozwój zrównoważony: surowce naturalne (A budget for Europe 2020. Part I, COM(2011) 500 final, Brussels 29.06.2011, s. 25).

⁵ A budget for Europe 2020. Part II: Policy fiches, COM(2011) 500 final, Brussels 29.06.2011, s. 26.

⁶ Sama strategia Europa 2020 jest апрезestrzenna, napisana w tradycyjnym nurcie ekonomii (J. Szlachta, *Strategia Europa 2020 a europejska polityka spójności po 2013 roku*, referat wygłoszony na seminarium Katedry Ekonomii Rozwoju i Polityki Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej (maszynopis), Warszawa, maj 2011, s. 6; zob. przypis oznaczony *).

pierwsze, przedstawienie najważniejszej koncepcji⁷ w tym zakresie – ukierunkowanego terytorialnie zintegrowanego podejścia do rozwoju, a po drugie, ukazanie próby jej zoperacjonalizowania tak, aby uwzględniała nie tylko priorytety strategii Europa 2020, ale także Agendy Terytorialnej Unii Europejskiej 2020. Znaczenie tej operacjonalizacji w kontekście roli polityki spójności UE podkreślono w końcowej części artykułu.

2. Ukierunkowane terytorialnie zintegrowane podejście do rozwoju⁸

Wedle raportu F. Barki ukierunkowana terytorialnie (*place based*) polityka rozwoju to „długoterminowa strategia rozwoju, której celem jest zmniejszenie długotrwałego braku efektywności (niewystarczającego wykorzystania pełnego potencjału) i nierówności (udziału ludzi żyjących poniżej określonego standardu życia lub zakres nierówności między ludźmi)” na konkretnym obszarze⁹. Stanowi ona „paradygmat, który polityka spójności stara się wdrożyć”¹⁰. Zintegrowane podejście (*integrated approach*) do rozwoju podkreśla znaczenie polityki spójności UE dla wdrażania strategii Europa 2020 na poziomie regionalnym i lokalnym ze względu na jej dwie podstawowe cechy: system wieloszczeblowego zarządzania publicznego oraz podejście horyzontalne (jako przeciwieństwo podejścia sektorowego).

Ukierunkowane terytorialnie zintegrowane podejście do rozwoju oznacza zastosowanie bardziej kompleksowych instrumentów – pakietów interwencji, które integrowałyby wachlarz sektorowych obszarów interwencji. Zarządzanie tym złożonym systemem wymagałoby politycznego zaangażowania na wszystkich szczeblach¹¹. Z tego też powodu w państwach członkowskich istnieje świadomość konieczności przyjęcia „Białej księgi o terytorialnym wymiarze polityk UE”, która stałaby się podstawą przyszłych unijnych aktów prawnych¹².

⁷ Por. inne propozycje w: *Territorial Dimension of Development Policies, Post-seminar publication*, Polish Presidency of the Council of the European Union, Ministry of Regional Development, Warsaw 2011.

⁸ Na podstawie: D. Rodrigues, *Integrated approach: From common myths to right balances*, [w:] *Territorial Dimension of Development Policies, Post-seminar publication*, Polish Presidency of the Council of the European Union, MRD, Warsaw 2011.

⁹ Por. F. Barca, *Program dla zreformowanej polityki spójności. Podejście ukierunkowane terytorialnie w osiągnięciu celów i oczekiwań Unii Europejskiej. Niezależny Raport na prośbę Danuty Hübner, Komisarz ds. Polityki Regionalnej*, MRR, kwiecień 2009, s. 27.

¹⁰ Tamże, s. 135.

¹¹ *Key messages of the Polish Presidency Conference: Effective instruments supporting territorial development*, Warsaw, 24-25 October 2011, MRD 2011.

¹² *Territorial dimension of EU policies*, Issue Paper, Polish Presidency of the Council of the European Union, MRD, October 2011, s. 10; *Key messages of the Polish Presidency Conference:*

- Ukierunkowane terytorialnie zintegrowane podejście do rozwoju wymaga więc:
- strategii rozwoju akceptowanej przez wszystkie ważne podmioty, z jasnymi priorytetami i celami do osiągnięcia;
 - bliskiej koordynacji wielu sektorowych i horyzontalnych polityk publicznych w celu promowania efektów synergii między nimi oraz integracji różnych sektorowych interwencji na poziomie najniższym – regionalnym i lokalnym, ponieważ w fazie programowania nie jest możliwe określenie ani antycypowanie wszystkich ważnych relacji między nimi;
 - sprawnego mechanizmu wieloszczeblowego zarządzania publicznego, który zapewnia efektywność systemowi horyzontalnej i wertykalnej koordynacji między stronami (niezbędnego przy koordynacji terytorialnie ukierunkowanych polityk) oraz wymaga wzmocnienia zdolności instytucjonalnej¹³;
 - efektywnego systemu monitoringu i ewaluacji, który pozwala ocenić rezultaty i dostosować rozwiązania już w trakcie wdrażania strategii.

3. Kompleksowe podejście integrujące priorytety strategii Europa 2020 i Agendy Terytorialnej 2020¹⁴

Na poziomie unijnym nie może być prowadzona jednolita i niezależna polityka przestrzenna, ponieważ instytucje UE nie mają kompetencji w tym zakresie. Dlatego nie istnieje strategia rozwoju przestrzennego Unii Europejskiej. Natomiast kwestie związane z wymiarem terytorialnym są na dzień dzisiejszy dyskutowane i uzgadniane na szczeblu międzyrządowym, co oznacza, że nie przekładają się na obowiązujące w UE prawo.

Obecnie najważniejszym dokumentem strategicznym odnoszącym się do wymiaru terytorialnego, przyjętym na szczeblu międzyrządowym, jest Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020 (AT 2020), która stanowi „ramy polityki ukierunkowane na działania i służące wsparciu spójności terytorialnej w Europie”¹⁵. Jej celem jest także „zagwarantowanie realizacji strategii Europa 2020 zgodnie z zasa-

Meeting of Directors General responsible for EU Cohesion Policy (Regional Policy), Territorial and Urban Development, Warsaw, 3-4 November 2011, MRD 2011.

¹³ *Towards an integrated, territorially differentiated and institutionally smart response to EU challenges, Presidency Conclusions on the territorial dimension of EU policies and the future Cohesion Policy, Poznań, 24-25 November 2011, MRD 2011, s. 5-6.*

¹⁴ Na podstawie: K. Böhme i in., *How to strengthen the territorial dimension of 'Europe 2020' and the EU Cohesion Policy. Background Report based on the Territorial Agenda 2020*, Polish Presidency of the Council of the European Union, MRD, Warsaw, September 2011.

¹⁵ *Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020. W kierunku sprzyjającej społecznemu włączeniu, inteligentnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów*, Gödöllő, 19 maja 2011, s. 2. Wraz z wejściem w życie postanowień Traktatu z Lizbony, dn. 1 grudnia 2009 r., spójność terytorialna uzyskała status oficjalnego celu Unii Europejskiej (art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej). Po dzień dzisiejszy nie istnieje jednak oficjalna, powszechnie obowiązująca definicja tego pojęcia.

dami spójności terytorialnej”¹⁶. Z tego powodu postuluje się, aby AT 2020 była podstawowym odniesieniem dla oddziałujących terytorialnie interwencji polityk UE, których koordynacja sektorowa i terytorialna miałyby się odbywać w ramach wytycznych Wspólnych Ram Strategicznych. Służyłoby to również osiągnięciu celów strategii Europa 2020 przez identyfikację i wyjaśnienie ich wymiaru terytorialnego¹⁷. Polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej przedstawiła plan wdrożenia postanowień AT 2020. Jego główne punkty odnoszą się do uwzględnienia terytorialnego wymiaru polityk publicznych, sporządzenia terytorialnie ukierunkowanych ewaluacji oraz wykorzystania podejścia terytorialnego przy sporządzaniu poszczególnych dokumentów programowania polityki spójności UE na lata 2014-2020: Wspólnych Ram Strategicznych, kontraktów partnerskich i programów operacyjnych¹⁸.

Koncepcja kompleksowego podejścia stanowi próbę zoperacjonalizowania ukierunkowanego terytorialnie zintegrowanego podejścia do rozwoju przy założeniu zbieżności problemów poruszanych przez strategię Europa 2020 i AT 2020. Na tej podstawie skonstruowano tabelę, w której nagłówkach poziomo i pionowo wypisano priorytety wspomnianych dokumentów strategicznych. Komórki tabeli wypełniono kwestiami łączącymi (*linking issues*), gdy poszczególne priorytety strategii Europa 2020 i AT 2020 korespondują ze sobą. W przeciwnym wypadku pozostawiono je puste (tab. 1).

W dalszej kolejności kwestie łączące pogrupowano na pięć kategorii, tzw. kluczy terytorialnych (*territorial keys*): dostępność, usługi pożytku publicznego, terytorialne możliwości/zasoby/walory, sieciowanie miast oraz regiony funkcjonalne, które wyznaczają kierunki interwencji polityk unijnych, w tym polityki spójności, zgodne z priorytetami strategii Europa 2020 i AT 2020. Powinny się one przełożyć na zapisy dokumentów programowania polityki spójności UE na lata 2014-2020 oraz na proces jej wdrożenia na poziomie europejskim, narodowym i regionalnym. To z kolei mogłoby doprowadzić do opracowania operacyjnej definicji spójności terytorialnej (wraz z systemem wskaźników), która służyłaby określaniu, wspieraniu i monitoringowi efektów polityk sektorowych. Ze względu na to, że poszczególne klucze terytorialne są polem oddziaływania wielu polityk sektorowych, konieczna byłaby horyzontalna integracja polityk i sprawny system wieloszczeblowego zarządzania publicznego, czego gwarantem byłoby przyjęcie wiążącego dokumentu odniesienia na poziomie UE¹⁹.

W celu monitorowania postępu realizacji strategii Europa 2020 opracowano potencjalne wskaźniki dla poszczególnych kluczy, co jest zbieżne z propozycją Komisji Europejskiej, która stwierdziła, że istnieje potrzeba wprowadzenia obowiązkowych

¹⁶ Tamże.

¹⁷ *Towards an integrated...*, s. 4.

¹⁸ *Roadmap towards promoting and enhancing an integrated, territorial approach based on the Territorial Agenda of the European Union 2020*, Poznań, 24-25 November 2011, MRD 2011.

¹⁹ Na przykład przyjęcie wcześniej wspomnianej „Białej księgi o terytorialnym wymiarze polityk UE”.

wspólnych wskaźników dla wszystkich programów unijnych²⁰. Zaproponowano zarówno mierniki główne, które mogłyby się stać podstawą celów dla całej UE, jak również wskaźniki służące do określania postępów interwencji na danych obszarach.

Tabela 1. Kwestie łączące strategię Europa 2020 i Agendą Terytorialną UE 2020

Priorytety Agendy Terytorialnej 2020	Priorytety strategii Europa 2020		
	Rozwój inteligentny	Rozwój zrównowazony	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu
Policentryczny i zrównoważony rozwój terytorialny	<ul style="list-style-type: none"> • inwestowanie w edukację • interakcje między metropoliami w skali UE • interakcje między głównymi narodowymi biegunami wzrostu 		<ul style="list-style-type: none"> • usługi pożytku publicznego (słabo zaludnione obszary)
Zintegrowany rozwój w miastach, regionach wiejskich i na obszarach o szczególnych uwarunkowaniach	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja na czynnikach związanych z danym terytorium 	<ul style="list-style-type: none"> • miasta zwarte (<i>compact cities</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • powiększenie lokalnych rynków pracy
Integracja terytorialna w transgranicznych i ponadnarodowych regionach funkcjonalnych	<ul style="list-style-type: none"> • masa krytyczna środków poprzez współpracę terytorialną • transgraniczna dostępność 		
Globalna konkurencyjność w oparciu o silne gospodarki lokalne	<ul style="list-style-type: none"> • globalna dostępność • europejska dostępność • koncentracja na czynnikach związanych z danym terytorium • lokalne systemy innowacyjne i sieci 	<ul style="list-style-type: none"> • terytorialne/ lokalne cechy produkcji energii 	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja miast
Usprawnienie powiązań terytorialnych na rzecz obywateli, społeczności i przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • wzajemna dostępność metropolii • dostępność głównych i drugorzędnych centrów (i pomiędzy nimi) • e-łączność • dostęp do sieci energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • transport publiczny • zrównowazony transport • dostęp do sieci energetycznych (makroregionalnych i narodowych sieci przesyłu energii odnawialnej) • odnawialna i lokalna produkcja energii 	<ul style="list-style-type: none"> • dostępność głównych i drugorzędnych centrów (w tym dostęp do usług pożytku publicznego) • transport publiczny
Połączone systemy ekologiczne i sieci kulturowe oraz wspólne zarządzanie ryzykiem	<ul style="list-style-type: none"> • mądre zarządzanie kapitałem kulturowym i naturalnym 		

Źródło: K. Böhme i in., *How to strengthen the territorial dimension of 'Europe 2020' and the EU Cohesion Policy. Background Report based on the Territorial Agenda 2020, Polish Presidency of the Council of the European Union*, MRD, Warsaw, September 2011, s. 65.

²⁰ Por. rezultaty spotkania nr 9 Grupy Wysokiego Szczebla ds. Przyszłości Polityki Spójności: *Performance Orientation for Cohesion Policy*, podają za: K. Böhme i in., wyd. cyt., s. 73.

Dopełnieniem wyżej opisanego zastosowania kluczy terytorialnych na poziomie UE jest procedura ich uwzględnienia na poziomie narodowym i regionalnym z wykorzystaniem zasad programowania polityki spójności UE, która składa się z następujących kroków:

1) identyfikacja kwestii łączących, ważnych dla danego obszaru (przeprowadzona najlepiej na poziomie narodowym, w odniesieniu do kontraktów partnerskich);

2) analiza SWOT, która ma na celu identyfikację na podstawie danych kwestii łączących silnych i słabych stron danego terytorium oraz jego rozwojowych szans i zagrożeń, w ramach konkretnego klucza terytorialnego (przeprowadzona przeważnie na poziomie narodowym, ale niekoniecznie);

3) powstanie dzięki analizie SWOT przestrzennej typologii dla szczebla regionalnego/lokalnego i na tej podstawie mapy dla całego kraju;

4) określenie kilku typów jednostek terytorialnych z wykorzystaniem przestrzennej typologii, które staną się podmiotami przyszłych interwencji, co oznacza zróżnicowane cele polityki przestrzennej w poszczególnych regionach.

4. Podsumowanie

Przedstawione dwie koncepcje, wskazując na wiodącą rolę oddziałującej wielopoziomowo polityki spójności UE w realizacji priorytetów strategii Europa 2020, stanowią podejścia zintegrowane. Różnica między nimi polega na sposobie powiązania tych dwóch elementów. Pierwsza z nich w zasadzie zakłada, że samo zorientowanie terytorialne polityk UE, w tym polityki spójności, doprowadzi do sukcesu strategii Europa 2020, a rola AT 2020 jest drugorzędna. Druga, będąca próbą zoperacjonalizowania ukierunkowanego terytorialnie zintegrowanego podejścia do rozwoju, podkreśla znaczenie terytorialnego wymiaru polityk UE, a ponadto zawiera konkretne środki (klucze terytorialne) i wskaźniki dla integracji podejść terytorialnego (AT 2020) i aprzestrzennego (Europa 2020) do rozwoju. Umożliwiają one uwzględnienie wyznaczonych kierunków i obszarów interwencji na kolejnych szczeblach wdrażania polityki spójności. Z tego powodu kompleksowe podejście ukazuje rolę wszystkich trzech głównych elementów opisanego strategicznego programowania rozwoju: strategii rozwoju na poziomie UE, polityki spójności jako jej narzędzia wdrażania oraz regionów, czyli ostatecznego adresata interwencji.

Literatura

- Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020. W kierunku sprzyjającej społecznemu włączeniu, inteligentnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów*, Gödöllő, 19.05.2011.
- Barca F., *Program dla zreformowanej polityki spójności. Podejście ukierunkowane terytorialnie w osiąganiu celów i oczekiwań Unii Europejskiej. Niezależny raport na prośbę Danuty Hübner*, Komisarz ds. Polityki Regionalnej, MRR, kwiecień 2009.

- Böhme K., Doucet P., Komornicki T., Zaucha J., Świątek D., *How to strengthen the territorial dimension of 'Europe 2020' and the EU Cohesion Policy. Background Report based on the Territorial Agenda 2020*, Polish Presidency of the Council of the European Union, MRD, Warsaw, September 2011.
- A Budget for Europe 2020. Part I, COM(2011) 500 final, Brussels, 29.06.2011.
- A Budget for Europe 2020. Part II: Policy Fiches, COM(2011) 500 final, Brussels, 29.06.2011.
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela, 03.03.2011.
- Key messages of the Polish Presidency Conference: Effective instruments supporting territorial development*, Warsaw, 24-25 October 2011, MRD 2011.
- Key messages of the Polish Presidency Conference: Meeting of Directors General responsible for EU Cohesion Policy (Regional Policy), Territorial and Urban Development*, Warsaw, 3-4 November 2011, MRD 2011.
- Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020, Warszawa, kwiecień 2011.
- Roadmap towards promoting and enhancing an integrated, territorial approach based on the Territorial Agenda of the European Union 2020*, Poznań, 24-25 November 2011, MRD 2011.
- Rodrigues D., *Integrated approach: from common myths to right balances*, [w:] *Territorial Dimension of Development Policies*, Post-seminar publication, Polish Presidency of the Council of the European Union, MRD, Warsaw 2011.
- Szlachta J., *Strategia Europa 2020 a europejska polityka spójności po 2013 roku*, referat wygłoszony na seminarium Katedry Ekonomii Rozwoju i Polityki Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej (maszynopis), Warszawa, maj 2011.
- Szlachta J., *Wyzwania przed europejską polityką spójności w latach 2014-2020*, referat wygłoszony na seminarium Katedry Ekonomii Rozwoju i Polityki Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej (maszynopis), Warszawa, listopad 2011.
- Territorial dimension of EU policies*, Issue Paper, Polish Presidency of the Council of the European Union, MRD, October 2011.
- Towards an integrated, territorially differentiated and institutionally smart response to EU challenges, Presidency Conclusions on the territorial dimension of EU policies and the future Cohesion Policy*, Poznań, 24-25 November 2011, MRD 2011.
- Zintegrowane wytyczne dotyczące strategii Europa 2020, SEK(2010) 488 wersja ostateczna, Bruksela, 27.04.2010.

PLACE BASED INTEGRATED APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF THE ROLE OF THE COHESION POLICY UP TO 2020

Summary: An acknowledgement of a territorial dimension in a realization of the Europe 2020 strategy is a widely discussed idea of strengthening the role of the strategic programming of development in the European Union. The basic reason for searching for novel solutions for the implementation of the new EU development strategy is a necessity to provide better effectiveness in achieving its goals. The paper starts with an overview of the implementation system of the now in force Europe 2020 strategy. Subsequently, two proposals for understanding the place based integrated approach of the EU are described. Finally, the main differences between them are pointed out in relation to the role that is assigned to the Territorial Agenda of the European Union 2020 and the cohesion policy.

Keywords: Europe 2020, cohesion policy, Territorial Agenda of the EU 2020.